

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendium Concertationis, Hvivs Secvli Sapientivm Ac Theologorum, super erroribus moderni temporis

Bundere, Jan van den

Venetijs, 1548

De sacramento ordinis, & sacerdotio, ti. 11

urn:nbn:de:hbz:466:1-36077

dum ait Aposto. Viri diligite uxores uestras, Sicut Chri- Eph. e.
stus ecclesiam suam dilexit, & post pauca. Sacramentum
hoc magnum est, in Christo & ecclesia.

DE SACRAMENTO ORDINIS
ET SACERDOTIO. TITVLVS XI.
ARTICVLVS PRIMVS.

Ecclesia Christi ignorat sacramentū ordinis. R E T H.

Ecclesiam Lutheranam fateor ignorare, non Christi, THEO.
nō orthodoxorū. Quō enim ignorare ualuit quod à prin-
cipio consecrauit, & hactenus continuauit, & confirma-
uit? In primitiua ecclesia quis ambigit episcopos, presbyte-
ros, uel diaconos fuisse: uitam nanq; episcopo dignā expli-
cauit Apost. 1. Timot. 3. ad Titum. 1. Presbyterorū memi-
nit. 1. Timot. 5. & eorū ordinationem per singulas eccle-
sias legis, Actu. 14. De diaconibus habes. 1. Timot. 3. &
Actu. 21. Et Clemens D. Petri successor ait in epistola ad
Iacobum fratrem domini, de sacratis uestibus, & uasis.
Tales ad ministerium eligantur clerici, qui dignē possint
dominica sacramenta tractare. Melius est enim sacerdoti
paucos habere ministros, qui possint dignē opus dei exer-
cere, quā multos inutiles, qui onus graue ordinatori
adducant.

Articulus. 2.

Non inficior tempore Apostolorum fuisse R E T H.
ordines: sed ordinem nego sacramentum, quia
gratiam non confert noui testamenti.

Audi membrum catholice ecclesie Aug. lib. 2. ca. 13. THEO.
cōtra epistolam Permeniani, attestantem ordinem esse sa-
cramentū sicut & baptismum. Vtrunq; sacramentū est,
inquit, & cū quadam consecratione utrunq; homini da-

DE SACR. ORD. ET SACER.

tur, illud cum baptizatur, istud cum ordinatur. Gratiam uero conferre sacrum ordinem suscipienti, aperte docet Paulus

1. Timo. 4. scribens Timoth. Noli, inquit, negligere gratiam, quae data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum pra-

1. Timo. 1. sbyteri. Et eidem. Admoneo te ut resuscites gratiam Dei, quae in te est per impositionem manuum mearum. Hanc ob causam per orationem & ieiunium sunt impositae ma-

Actu. 13. nus Paulo & Barnabae, & septem diaconibus ordi-

Actu. 6. natis. Articulus. 3.

R H E T. Ecclesia primitiua tres duntaxat habuit ordi-
nes, episcopatus, presbyteratus, & diaconatus.

T H E O. Hunc errorem impingit Guido Græcis & Vualden. Qui facile repellitur, si uerum est quod ait Hiero. in argumento epistolarum ad Thessa. & Colos. qui eas dicit missas per Tychicum diaconum & Onesimum acolytum. Alios etiam fuisse ecclesiae ministros docet Ignatius beati Iohannis discipulus in epistola ad Antioch. sic inquit: Saluto sanctum presbyterum uestrum, saluto sanctos diaconos, saluto subdiaconos, lectores, cantores, ostiarios laborantes, & exorcistas. horum graduum meminerunt & canones Apostolo. cap. 25. Concilium etiam Carthagine. quartum. 214. episcopo. omnes ordinis gradus, & modum quo ordinatio facienda est, decernit. Ordinatio enim Apostolorum habetur, cap. 1. & 2. Presbyterorum, cap. 3. Diaconorum, cap. 4. Subdiaconorum, cap. 5. Acolytorum, cap. 6. Exorcistarum, cap. 7. Lectorum, cap. 8. Ostiariorum, cap. 9. Articulus. 4.

R H E T. Primitus qui sacerdos erat, & episcopus.

T H E O. Non inficior apud Paulum episcopum aliquando sacerdotis uel presbyteri nomine appellatum, & ex hoc quod

dam sibi desumpsisse ansam errandi. Nam Aetius quidam
 ambiens episcopatum, neq; ualēs obtinere, docuit nullum
 esse discrimen inter episcopum & presbyterū. Quem so-
 pitum errorem repullulare iusserunt Valden. quos imita-
 ti sunt Martinus Paduanus, Hiero. de Praga, & Ioan. de
 Vuesalia. Huic errori facile dissentiet qui crediderit Ana-
 cleto martyri, tertio beati Petri successori. Ait enī in epi-
 stola de ordinatione episcoporum, Archiepiscoporum, &
 presbyterorum. A beato Petro apostolo, & reliquis alijs
 apostolis, ac à beato Clemēte nostro prædecessore et mar-
 tyre accepimus, quod episcopi apostolorum domini, præ-
 sbyteri quoq; septuaginta discipulorum locum tenent. Epi-
 scopi autē non in castellis, aut modicis ciuitatibus debent
 constitui, sed presbyteri per castella & modicas ciuitates
 atq; uillas debent ab episcopis ordinari & poni, singuli
 tamen per singulos suos titulos, ne uilescat nomen episco-
 pi. Et infra. Porro Hierosolymitarū primus archiepisco-
 pus beatus Iacobus, qui & iustus dicebatur, à Petro, Iaco-
 bo & Ioanne apostolis est ordinatus, successoribus uide-
 licet dando formam eorum, ut nō minus quā à tribus epi-
 scopis, reliquis prouincialibus assensum præbentibus, ulla-
 tenus episcopus ordinetur. Reliqui uerò sacerdotes à pro-
 prio ordinētur episcopo. Præterea episcopi presbyteros,
 non autem presbyteri episcopos consecrare ualent, sicut
 nec confirmare, ut docet Eusebius papa & martyr, in epi-
 stola ad episcopos Campaniæ. quod similiter decreuerunt
 concilium Toletanum primum, cap. 20. Ispalen. 2. cap. 7.
 & Constan. uide sup. titu. 10. art. 2. Et rursus. Oportet fi-
 guram respondere ueritati. In ueteri lege distinctio erat
 sacerdotū. Nam Aaron fuit summus sacerdos: Filij autem

DE SACR. ORDİ. ET SACER.

eius minores sacerdotes. Summus sacerdos alijs utebatur
Exo. 29. uestibus. Ipse solus intrabat sancta sanctorū, ad ipsum per
Leuiti. 16. tinebat celebrare festum expiationis, &c. quæ alijs sacra-
Hebr. 9. dotibus non fuerāt licita, ut docet liber Leuiticus & Pau-
 lus. Cōfirmat autem hoc Leo papa epist. 66. sic dicente
 In diuinis literis præcipiente domino solus Moyses in ta-
 bernaculo erexit altare, solus ipse unxit, qui utique sum-
 mus Dei sacerdos erat. Ideoq; id quod tantū facere princi-
 pibus sacerdotum iussu est, quorū typum Moyses &
 Aaron tenuerunt, omnino decretum est ut coepiscopi uel
 presbyteri, qui filiorū Aaron figuram gestant, accipere
 non præsumant. Differre etiam presbyteros ab episcopis
 docet Dionysius in epistola ad Demophylum monachū,
 sic inquit: Sacerdotes angeli sunt diuinorū iudiciorum,
 continuò post pontificem magistri. Idem docet in li. eccle.
 Hier. cap. 2. par. 2. Articulus. 5.

R H E T. Laicis conuenire sacerdotū non diffitemur,
1. Pet. 2. dicente Petro: Vos estis regale sacerdotiū, gens
 sancta, &c.

T H E O. Quis unquam cōfessus est Apostolos sacerdotes fuisse
 se antequā dominus in cœna illis contulisset potestatem con-
 secrandi? Quis baptizatos à Christo, uel ab ipsis discipu-
 lis ante Christi passionem pro sacerdotibus ueneratus est?
 Non enim nostrum sacerdotium uilius est illo legali, quod
 solis Aaron & filijs suis delegatum est: nostrum itaq; non
1. Cor. 12. conuenit nisi quibus cōmittitur. Ait enī Paulus. Vos estis
 corpus Christi, & membra de mēbris. Et quosdam qui-
 dem posuit Deus in ecclesia primū Apostolos, secundū
Hebr. 5. prophetas, tertio doctores, &c. Et ad Hebræ. Nec quis-
Titi. 1. quā sibiumat honorem, sed qui uocatur à Deo tanquam

Aaron. Quāobrem ait Tito discipulo suo. Huius rei gratia reliqui te Cretæ, ut constituas per ciuitates presbyteros, sicut & ego disposui tibi. Et Timotheo. Noli negligere gratiam quæ data est tibi cum impositione manuum mearū. Non ait plebis aut uulgi, contra Lutherum, qui ait adueniente cōsensu uulgi, quemlibet effici sacerdotem. Cui & contradicit Ambro. in lib. de pœni. cap. 2. Ius, inquit, ligandi atq; soluendi solis sacerdotibus permissum est. Et glo. ordi. super illo. quodcunq; ligaueris. Habet oīs ecclesia in presbyteris & episcopis potestatem ligandi atq; soluendi. Inquit etiam Dionysius lib. de ecclesiast. hierar. cap. 5. par. 1. Ne ipse quidem sacerdos erit nisi pontificalibus officijs ad hoc fuerit promotus. Sicut enim solis sacerdotibus data erat potestas iudicandi inter leprā & nō lepram, ita mundatos à lepra ad solos misit sacerdotes saluator. Et Lazarum resuscitatū per solos discipulos iussit solui. Hanc uetustā hæresim redarguit & Tertul. in lib. de præscri. hæreti. dicens. q̄ quorundā hæreticorum ordines sunt temerariæ, leues, inconstantes. Nūc neophytos collocant, nunc seculo obstrictos, nunc apostatas nostros, ut gloria eos obligent, quia ueritate non possunt. Nusquam facilius proficiscitur, quā in castris rebellium, ubi ipsum esse illic promereri est. Itaque hodie alius episcopus, cras alius. Hodie diaconus, qui cras lector. Hodie presbyter, qui cras laicus. Nam & laicis sacerdotalia munera iniungunt. Cypria. quoq; lib. 1. epist. 3. idem habet dicens. Planē episcopi non de uolūtate Dei fiunt, qui extra ecclesiam Dei sunt, sed contra dispositionem & traditionem euangelij fiunt, sicut ipse dominus in duodecim prophetis ponit & dicit, Sibi metipsis regem constituerunt, Osee. 8.

1. Timo. 4.

Matth. 16

Leuiti. 13.

Deut. 27.

Matth. 8.

Luc. 17.

DE SACR. ORD. ET SACER.

De sum. & non per me. Hanc hæresim eliminavit & conciliū La-
trini. teranen. sub Inno. 3. Vbi dicitur, hoc sacramentū, scilicet
 & si corporis & sanguinis Christi nullus cōficere potest, nisi
 de catholi. sacerdos rite ordinatus, secundū clauēs ecclesiæ, quas ipse
 cap. 1. Christus cōcessit Apostolis, & eorū successoribus. In con-

cilio uerò Remen. cap. 1. dicitur. Interdicta est laicis, &
 mulieribus, nedum corporis cōsecratio, sed nec cōtactus
 admittitur, de consecr. dist. 2. cap. peruenit. Dicimus autē
 ad Petri propositam authoritatem, oēs perinde reges, et
 sacerdotes, quia secundū Bedam, & Dydimum super eoa-
 dem loco, Christo uniti sunt, qui est rex & sacerdos. Re-
 ges sunt omnes sese christianè regentes, futuri regni præ-
 mium præstolantes. Sunt & sacerdotes Deo sese in holo-
 caustum offerentes, quemamodum ait Ioannes in Apoca.

Apoc. 1. Gratia uobis & pax à Iesu Christo, qui dilexit nos, & la-
 uuit nos à peccatis nostris in sanguine suo, et fecit nos Deo
 nostro regnum & sacerdotes (utique spiritales) Deo
 patri. Articulus. 6.

R H E T. Sunt qui mulieribus etiā sacerdotij dignita-
 tem conuenire non abnuunt.

R H E T. Illius erant farine Cataphrygi, Pepusiani, & Val-
 den. Dicunt enim hominem, etiā mulierem de sua secta, sa-
 cerdotem esse. A quibus & Lutherus non dissentit ppter
 Petri authoritatem, ar. præcedenti adductam. Hi nostrū
 sacerdotium equiparare moliuntur sacris Priapi (à quibus

1. Reg. 15. matrem suam pijsimus rex Iuda Aza amouit) uilius æsti-
 mantes sacerdotium nostrum legali, uel gentiliū sacerdo-
 tio. Gentes enim sic ueneratæ sunt suum sacerdotiū ut re-
 ges & imperatores sceptrā defererent, & sacerdotio fun-
 geretur, Legale quoq; sacerdotium solis Aaron filijs con-

cessum fuisse, non est qui abnuat. Mulieribus non conueni-
 re sacerdotium agnoscat, quicumq; sacerdotale officium se-
 xumq; pensitauerit muliebrem. Sacerdotis est conficere
 corpus Christi, peccata in confessione audire & absolue-
 re, populis præesse, et eos docere. Duo prima mulieribus
 non cōueniunt: quia dominus hoc munus uiris non fœmi-
 nis præstitit. Negantur eis & reliqua, quia suapte natura
 subiectionis habent statum. Dixit enim dominus mulieri.
 Sub uiri potestate eris. Et Paulus: Caput mulieris est uir: Genes. 3.
 & omnis uiri caput Christus. Etenim non est creatus uir Ephe. 5.
 propter mulierem, sed mulier propter uirum. Ideò debet 1. Cor. 11.
 mulier uelamen habere super caput suum. Et capilli pro
 uelamine ei dati sunt. Et iterum. Mulier in silentio discat, 1. Tit. 2.
 cum omni subiectione. Docere autem mulieri non permit-
 to, neq; dominari in uirum, sed esse in silentio. Et rursus:
 Mulieres in ecclesijs taceant: non enim eis permittitur lo- 1. Cor. 14.
 qui, sed subditas esse, sicut & lex dixit: Siquid autem uo- Gene..
 lunt discere (non ait docere) domi uiros suos interrogent.
 Quamobrē dicitur in concilio Carthagi. 4. 214. episco-
 porum, cap. 110. Mulier quamuis docta & sancta, uiros
 in conuentu docere non præsumat. Articulus. 7.
 Quare nō æquē malitia arcet à sacerdotio, si. R H E T.
 cui sexus: cum dominus nō sit uindex naturæ
 Dixerunt aliquando Vualden, præbyterū non digni- THEO.
 tatem, sed uitæ meritum efficere potiorē: & mortali cul-
 pæ obnoxiiū, neque seculari, neque ecclesiastica dignitate
 potiri. Et Ioannes Vuicleff ait. Si episcopus uel sacerdos
 existat in peccato mortali, non ordinat, non cōsecrat, non
 conficit, non baptizat. Eiusdem erroreris fuerunt & Al-
 ban. Hi redarguuntur ex decreto Anastasii Papæ dicētis.

DE SACRA. ORD. ET SACER.

Mali bona administrando, sibi tantummodo nocent, nec ecclesie sacramenta commaculant, quemadmodum radij solis foedissima loca transeunt, & nulla contactus inquinatio ne maculantur. Non enim homo, sed Deus per sacramen
Matth. 23 ta operatur. Super cathedram Moysi, inquit Saluator, sederunt Scribae & Pharisei, quaecumque dixerint uobis facite & seruate. Nam Annae & Cayphae, Herodis & Pilati pessimorum hominum non declinauit Iesus forum: Docens in hoc: quod bonitas non dat homini cathedram, nec malitia spoliatur: sed institutio rite facta dat iudici potestatem: ut sup. titu. 9. art. 11. Articulus. 8.

RHE T. Sacerdotium non intelligitis ministerium uerbi & sacramentum dispensandorum: sed sacrificium, quasi oporteat esse in nouo testamento sacerdotium Leuitico,

THE O. Vbi, rogo, legisti apud quempiam theologorum ministerium uerbi, aut sacramentorum dispensandorum secludi, & non complecti nostro sacerdotio? Afferimus enim triplex sacerdotij officium, seu ministerium. Habet enim sacramentorum dispensationem, uerbi Dei declamationem, & eucharistiae consecrationem, & oblationem, Subdiaconi uero est materiam eucharistiae preparare: Diaconi autem sacerdoti in suo ministerio assistere. Praeterea quis absurdum iudicabit ueritatem conuenire cum figura? Fuerunt enim in ueteri lege pontifices, sacerdotes, leuitae, ac alij ministri: Eos et potiores in nostris conuenit esse sacrificijs. Ait enim Cyprianus lib. 3. epist. 9. Apostolos, id est, episcopos & praepositos dominus elegit: Diaconus autem post ascensum domini in coelos, Apostoli sibi constituerunt episcopatus sui, & ecclesiae ministros. Dicit etiam Ignatius

ad Heronem diaconum epist. 9. Episcopi baptizant, sacerdotalium agunt, ordinant, manus imponunt: Tu uero eis ministras sicut sanctus Stephanus Iacobo, & ceteris presbyteris in Hierosolymis. De alijs ordinibus loquitur idem Ignatius in epist. 8. ad Anthiocen. ut habes sup. art. 3.

DE COELIBATV ET CON-
IUGIO SACERDOTVM
TITVLVS XII.

ARTICVLVS. I.

Saliquādo fuere causæ cur ademptum sit sacra-
mentum: potiores iam sunt ra-
tiones reddēdæ: Dicit namq; Paulus. Propter 1. Cor. 7.
fornicationem unusquisq; propriam uxorem ha-
beat: Melius enim est nubere quàm uri. Preterea Matth. 19
Christus inquit: Non omnes capiunt uerbum
hoc, scilicet, Non expedit nubere, sed quibus da-
tum est. Qui potest capere capiat. Vbi Saluator
docet, nō omnes hoīes ad cœlibatum idoneos
esse. Unusquisq; enim proprium donum habet à 1. Cor. 7.
Deo, ait Apost. Alius quidem sic, alius uero sic.
Non est etiam humanæ potestatis, sine singula-
ri dono & opere Dei creationem imutare. Igi-
tur qui nō sunt idonei ad cœlibatum, debēt ma-
trimonium cōtrahere. Nam mandatum Dei &
ordinationē eius, nulla lex humana tollere po-
test. Ex his causis docent Germani sacerdotes li-
cere sibi uxores ducere. Et cū senescēte iam mū-
do, paulatim natura humana fiat fragilior & im-
becillior: conuenit prospicere, ne plura uitia ser-